

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

**FACE ART І СЦЕНІЧНИЙ ОБРАЗ: ВІЗУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ У
КОНТЕКСТІ РЕЖИСЕРСЬКОГО ЗАДУМУ**

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»,
ОПП «Режисура шоу та артпроектів»

Харків – 2025

УДК 792.024.3(073)

F12

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 3 від 29.09.2025 р.)

Рецензенти:

Віталій МІЗЯК, Кандидат мистецтвознавства, доцент, завідуючий кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури.

Людмила КОЛЧАНОВА, Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри майстерності актора та режисури драматичного театру Харківського Національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського.

Укладач:

Олександра Проскуракова, доктор філософії, викладач кафедри майстерності актора

Face Art і сценічний образ: візуальна концепція у контексті режисерського задуму : програма та навчально-методичні матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти зі спец. 026 «Сценічне мистецтво», ОПП «Режисура шоу та артпроектів» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. академія культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ; уклад. О. В. Проскуракова. Харків : ХДАК, 2025. 47 с.

Навчальний курс «**Face Art і сценічний образ: візуальна концепція у контексті режисерського задуму**» спрямований на формування у студентів режисерського бачення сценічного образу як цілісного художнього явища. У центрі уваги — створення образу персонажа через зовнішню характеристику, інтеграцію гриму, костюму, реквізиту та бутафорії, які разом підкреслюють психологічні, естетичні та стилістичні особливості постановки.

Для викладачів та студентів-бакалаврів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво».

УДК 792.024.3(073)

© Харківська державна академія культури, 2025 р.

© О.В. Проскуракова, 2025 р.

ЗМІСТ

Загальна інформація про дисципліну	4
Анотація дисципліни	4
Політика дисципліни	9
Тематика практичних занять	11
Методичні рекомендації до практичних занять	27
Самостійна робота	32
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів	33
Тестові завдання.....	35
Теми рефератів та презентацій.....	41
Перелік питань до семестрового контролю	42
Словник термінів.....	43
Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	49
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	50
Рекомендовані джерела інформації	51

1.ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	Face Art і сценічний образ: візуальна концепція у контексті режисерського задуму
2	Викладач	Олександра Вячеславівна Проскурякова
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	oleksandra@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Курс за вибором
5	Рік підготовки	2
6	Семестр	1
7	Лекції (год.)	10
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	16
9	Самостійна робота (год.)	60
10	Індивідуальна робота (год.)	–
11	Кількість кредитів	9
12	Загальна кількість годин	90
13	Види поточного контролю	–
14	Вид підсумкового контролю	залік (1 семестр)

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Дисципліна «Face Art і сценічний образ: візуальна концепція у контексті режисерського задуму» - одна із найважливіших практичних дисциплін у комплексі підготовки режисерів шоу та артпроектів. Продовжуючи традиції мистецької педагогіки України в галузі режисерської майстерності, курс призначається студентам спеціалізації «Режисура шоу та артпроектів» і широко використовує новітні методичні постанови щодо виховання у студента розуміння еталонів краси у різних історичних епохах, естетичних та стилістичних принципів

створення образу за допомогою різноманітних зовнішніх засобів, технік та технологій. Головні принципи навчання: комплексність викладання всіх аспектів гримувального мистецтва.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Пререквізити. Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисципліни «Основи режисури та майстерності актора».

Постреквізити. Здійснення навчального курсу відбувається у тісній взаємодії з предметом «Основи режисури та майстерності актора». Також набуті знання та вміння можуть бути використані при вивченні дисциплін «Історія театру», «Історія костюму», «Методика організації шоу та арт-проектів», «Майстерність ведучого», «Режисерська діяльність у сучасному» та при підготовці творчого проєкту.

2.3. Мета вивчення дисципліни – надати майбутнім режисерам комплексне розуміння принципів створення візуальної складової сценічного образу як ключового елемента художньої концепції постановки.

2.4. Завдання вивчення дисципліни: є формування у студентів здатності до концептуального візуального мислення, що передбачає інтеграцію гриму, костюма, реквізиту та бутафорії в єдину систему сценічної комунікації, яка забезпечує виразність характеру персонажа, відображає жанрові особливості та розкриває авторський задум постановки. Особлива увага приділяється розвитку практичних навичок і творчої майстерності у створенні цілісних художніх образів, що відповідають специфіці різних театральних та естрадних жанрів, а також формуванню професійної компетентності у поєднанні художньо-образних і технічних засобів гримувального мистецтва.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

У студентів мають бути сформовані наступні загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Професійні компетентності:

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби в процесі роботи над роллю при реалізації сценічного твору (проекту).

ПР21. Презентувати результати професійної діяльності та проектів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

У студентів мають бути сформовані наступні **фахові компетентності:**

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.

СК12. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.

Автономія та відповідальність.

Випускник програми повинен бути відповідальним за розвиток професійного знання і практик, зокрема:

- відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;
- бути здатним вчитися впродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театального мистецтва;
- бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.

У результаті навчання студенти повинні:

- Набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;
- Вільно володіти основними положеннями теорії режисерської майстерності та професійною термінологією.
- У процесі навчання та професійної діяльності набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;
- Вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;
- Бути здатним реалізувати державний стандарт і навчальні програми; ПРН5. Вільно володіти основними положеннями теорії режисерської майстерності та професійною термінологією.
- Надавати фахівцям і не фахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;

- Бути здатним вчитися впродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- Бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків):

кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку невиконання всіх зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (всі практичні завдання повинні бути виконані).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії):

конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки під час усного опитування та списування у ході контрольних робіт, на іспиті. **Норми академічної етики:** дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише при дистанційній роботі.

3.3. Програма навчальної дисципліни:

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	ін д	с.р.		л	п	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4 семестр												
Розділ 1.												
Технологія гриму та основи гримувального мистецтва												
Тема 1. Вступ до курсу: режисерське	1	1	-	-	-	-	2,5	0,5	-	-	-	2

бачення та концепція цілісного сценічного образу												
Тема 2. FACE ART: від давніх традицій до сучасної режисерської практики	12	2	-	-	-	10	8,5	0.5	-	-	-	8
Тема 3. Професійні стандарти безпеки та санітарії	7	2	-	-	-	5	6,5	0.5	-	-	-	6
Тема 4. Технічні засоби гриму для реалізації художньої та режисерської ідеї	7	2	-	-	-	5	6,5	0.5	-	-	-	6
Тема 5. Анатомія, пропорції та композиція як інструменти формування виразного образу	17	3	2	2	-	10	15,5	-	0,5	2	-	13
Тема 6. Створення реалістичних образів за основними схемами.	10	-	4	-	-	2	9,5	-	0,5	-	-	9
Тема 7. Психологія кольору у створенні цілісного сценічного образу	7	-	2	-	-	5	6,5	-	0,5	-	-	6
Тема 8. Жанровий грим: створення цілісних образів у театральних, естрадних та циркових постановках.	15	-	4	-	-	11	13,5	-	0,5	-	-	13
Тема 9. Візуальна мова постановки: стиль та образ.	18	-	4	2	-	12	15,5	-	-	2	-	15
Усього годин	90	10	16	4	-	60	90	2	4	4	-	80

4. ТЕМАТИКА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 5. Анатомія, пропорції та композиція як інструменти формування виразного образу

Мета: ознайомлення учасників курсу з основами анатомії обличчя та тіла, а також з елементами композиції для ефективного створення гримових образів.

Завдання:

1. Розгляд анатомічних особливостей обличчя та їх вплив на створення гриму.
 - Вивчення основних рис та форм обличчя, які важливі для гримера.
2. Практична анатомія
 - Демонстрація та практичне використання анатомічних знань під час нанесення гриму.
 - Вивчення методів корекції форми обличчя та виправлення його асиметрії.
3. Практична композиція
 - Огляд основних принципів композиції та їх застосування в гримуванні.
 - Вивчення правил розташування та взаємодії елементів гриму для створення гармонійних образів.
 - Виконання практичних завдань з композиційного гриму, враховуючи анатомічні особливості обличчя та взаємодію кольорів та форм.
 - Створення образу, використовуючи знання про анатомію для найкращого підкреслення індивідуальності.
4. Аналіз та обговорення результатів
 - Взаємна оцінка та обговорення гримових образів, створених учасниками.
 - Порівняння та обговорення технік композиції та використання анатомічних знань.

5. Створення портфолію з власними роботами, де враховуються анатомічні особливості та принципи композиції.

Тема 6. Створення реалістичних образів за основними схемами

Мета: заняття спрямоване на вивчення та практичне використання технік корекції гриму для різних типів обличчя - худого та повного.

Завдання:

1. Розгляд особливостей худого обличчя та ідентифікація технік корекції для створення збалансованих та природних образів.
 - Аналіз прийомів вирішення конкретних проблем, пов'язаних з худим типом обличчя.
2. Демонстрація та використання різних технік корекції для худого обличчя.
 - Практичні завдання з використання гриму для вирішення специфічних завдань корекції.
3. Огляд особливостей повного обличчя та визначення ефективних технік корекції для створення симетричних та виразних образів.
 - Розгляд особливих аспектів роботи з контурним гримом та світлотінями.
4. Практична частина. Використання гриму для вирішення завдань корекції для повного обличчя.
 - Створення образів, які найкращим чином враховують особливості повного типу обличчя.
5. Загальна обговорення та взаємна оцінка
 - Обговорення виконаних завдань та взаємне оцінювання робіт учасників.

- Виділення успішних технік та рекомендації щодо подальшого вдосконалення.

6. Презентація результатів та взаємне обговорення робіт.

Тема 7. Психологія кольору у створенні цілісного сценічного образу

Мета заняття:

1. Ознайомити режисерів із психологічним впливом кольору на глядача.
2. Показати, як колір допомагає підсилювати режисерський задум та формувати емоційний настрій сцени.
3. Навчити застосовувати колірні рішення у створенні цілісного сценічного образу (обличчя, костюм, сценографія).

Ключові питання:

1. Основні асоціації та психологічні характеристики кольорів.
2. Колір як драматургічний інструмент.
3. Єдність кольору у гримі, костюмі та світлі.
4. Практика: як змінюється сприйняття образу при варіації кольорових акцентів.

Завдання:

1. Вправи з палітрою: скласти три кольорові схеми для різних характерів (трагічний герой, комедійний персонаж, антагоніст).
2. Робота з обличчям (Face Art): створити ескіз гриму, де колір підкреслює внутрішній стан персонажа.
3. Групова вправа: змінити колірний акцент у вже готовому сценічному образі та обговорити, як це трансформує сприйняття.

Очікуваний результат: Режисери навчаться свідомо використовувати колір як інструмент побудови сценічного образу, узгоджуючи його з драматургією,

стилістикою та емоційною атмосферою постановки.

Тема 8. Жанровий грим: створення цілісних образів у театральних, естрадних та циркових постановках

Мета: вивчити різні техніки гриму, зокрема лінейних та умовних прийомів, які дозволяють створити ефективні та виразні образи.

Завдання:

1. Розгляд концепцій та особливостей лінейного гриму.
 - Вивчення технік лінійного нанесення гриму для досягнення певних ефектів та акцентів.
2. Створення лінейного гриму. Робота з ескізом та референсами.
 - Демонстрація та практичне використання різних лінейних прийомів гримування.
 - Виконання практичних завдань, спрямованих на освоєння технік лінейного гриму.
3. Умовний грим: техніка та вираження
 - Огляд умовних прийомів гриму та їхнє використання для створення абстрактних чи фантастичних образів.
 - Розгляд психології та мистецтва умовного гриму.
4. Створення умовних видів гриму. Робота з референсами та ескізом.
 - Використання умовних прийомів для створення фантастичних чи нестандартних образів.
 - Практичні завдання з використання умовних елементів у гримуванні.
5. Спільне обговорення та оцінка результатів
 - Групове обговорення виконаних завдань та обмін досвідом у використанні лінейних та умовних прийомів гриму.

- Взаємне оцінювання та визначення успішних стратегій гримування.
- 6. Створення гримованих образів, використовуючи лінійні та умовні прийоми гриму за вибором учасників.
- 7. Презентація результатів та взаємне обговорення робіт.

Тема 9. Візуальна мова постановки: стиль та образ

Мета: навчити учасників розуміти та використовувати грим як мистецтво в різноманітних жанрах, таких як театральний, фантастичний, історичний, естрадний, та інші. Також, створити умови для творчого експерименту та розширення гримувальних можливостей.

Завдання:

1. Розгляд різних жанрів гриму та їхніх особливостей у створенні образів.
2. Вивчення технік та прийомів для досягнення відповідності конкретному жанру.
3. Створення театрального гриму.
 - Демонстрація та практичне використання технік театрального гриму.
 - Створення театральних образів, які передають атмосферу та емоції конкретного жанру.
4. Практична частина: "Фантазійний грим"
 - Використання гриму для створення фантастичних образів.
 - Експеримент з кольорами, формами та текстурами для створення невимовних та унікальних образів.
5. Практична частина: "Історичний грим"
 - Створення образів, які відтворюють стилі та моди різних історичних епох.

- Використання гриму для відображення конкретного історичного контексту.
6. Практична частина: "Естрадний грим. Грим в цирку, на сцені оперного театру, у балеті та мюзиклах"
- Вивчення та застосування гриму для створення образів для сцен та шоу.
 - Створення яскравих та виразних образів, специфічних для естрадного жанру.
7. Обговорення та взаємна оцінка
- Групова обговорення виконаних завдань та обмін досвідом у створенні гримових образів різних жанрів.
 - Визначення успішних технік та обмін ідеями щодо творчого підходу до конкретного жанру.
8. Створення гримованих образів для конкретного жанру (обраного власноруч) з використанням вивчених прийомів.
9. Презентація результатів та обговорення вибраних жанрів та їхніх особливостей.
10. Підготовка портфолію.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Навчання технікам FACE ARTу — це не лише отримання технічних навичок, але й відкриття власної творчості та самовираження. Учасники повинні активно слухати, точно виконувати інструкції та експериментувати, розвиваючи власний стиль. Важливо співпрацювати з однодумцями, обмінюючись ідеями та навичками. Самооцінка та створення портфолію допоможуть студентам вдосконалити свої навички та відстежити особистий прогрес. Навчання FACE ART — це унікальна

можливість розкрити творчий потенціал та зануритися у світ мистецтва самовираження.

Рекомендації студентам для ефективного участі в практичних заняттях з FACE ARTу:

1. Підготовка інструментів та матеріалів:

- Завчасно перевірте наявність у вас необхідних інструментів та косметики для створення образів.
- Підготуйте чистими пензлями, губками та іншими необхідними знаряддями.

2. Активна участь у вступній частині:

- Активно слухайте вступну частину, де надається основні теоретичні відомості.
- Задавайте питання та уточнюйте невідомі моменти ще до початку практичних вправ.

3. Уважне спостереження за демонстрацією:

- Спостерігайте за демонстрацією технік та прийомів FACE ART, яку проводить викладач.
- Звертайте увагу на деталі та особливості, що відзначені викладачем.

4. Точне виконання інструкцій:

- Слідуйте інструкціям та виконуйте кожен етап гримування, дотримуючись вказівок.
- Якщо у вас є питання або непорозуміння, не соромтеся запитувати.

5. Творчий підхід та експерименти:

- Будьте творчими та експериментуйте з різними техніками.
- Виявляйте власний стиль та виражайте свою творчість у створенні образів.

6. Співпраця та обмін досвідом:

- Взаємодійте з іншими студентами, обмінюйтесь досвідом та порадами.
- Розглядайте роботи одне одного, діліться враженнями та навчіться на прикладах успішних робіт.

7. Самооцінка та вдосконалення:

- Під час роботи над власним образом ретельно оцінюйте свою роботу.
- Виділяйте позитивні аспекти та визначайте напрямки для подальшого вдосконалення.

8. Створення портфоліо:

- Фіксуйте свої кращі роботи та додавайте їх до власного портфоліо.
- Використовуйте портфоліо як інструмент для візуалізації свого прогресу та досвіду.

Дотримуючись цих рекомендацій, ви зможете ефективно вивчати FACE ART та розвивати свої навички у цій творчій галузі.

4. ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 5. Анатомія, пропорції та композиція як інструменти формування виразного образу

Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті):

1. Робота з живописним прийомом гримування.
2. Об'ємно-скульптурний грим. Особливості виконання.
3. Комбінований прийом гриму. Технологія створення.
4. Інші прийоми гримування (протезний, пластичний тощо).

Мета: ознайомити учасників курсу з різними візуальними техніками створення образів, зокрема живописним та скульптурним прийомами, а також навчити застосовувати об'ємні композиції для створення реалістичних та виразних образів.

Завдання:

1. Розгляд основних відмінностей між живописним та скульптурним прийомами в гримувальному мистецтві.

- Вивчення технік створення образів з використанням кольору та світлотіні в живописному гримі.

2. Практична частина: Живописні прийоми створення образів

- Навчання та використання живописних технік нанесення косметичної продукції для створення образів.
- Виконання практичних завдань, в яких учасники застосовують живописні елементи в створенні цілісного образу.

3. Вивчення технік скульптурного гриму, які дозволяють маніпулювати формою обличчя та створювати об'ємні образи.

- Аналіз прийомів створення тіней та витягування контурів обличчя.

4. Теми доповідей студентів: Скульптурні прийоми FACE ART

- Використання скульптурних технік для корекції форм обличчя та нанесення тіней та світлотіней.
- Створення образів, які використовують скульптурні прийоми для досягнення бажаного ефекту.

5. Об'ємний FACE ART : Ознайомлення та дискусія

- Ефективні вправи на використання об'ємного FACE ARTу для створення тривимірних образів.

- Важливість застосування об'ємного FACE ARTу на різних етапах гримування.
6. Звіт студентів до семінару. Створення власного образу, використовуючи живописні, скульптурні та об'ємні прийоми.
- Презентація результатів та взаємна оцінка робіт.

Тема 9. Візуальна мова постановки: стиль та образ

Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті):

1. Грим як складова масової та повсякденної культури, різноманіття стилів та жанрів.
2. Колірне коло та види поєднання кольорів. Кольоротип зовнішності.
3. Грим у рекламних образах: засоби впливу на думку і вибір споживача у культурі індустріального та постіндустріального суспільства.
4. Грим і модні інновації: цифрові технології, анімація, 3D-макіяж, інстаграм маски та візуальні ефекти.
5. Гендерне тло у сучасних процесах індустрії краси. Сучасні ідеали краси.
6. Основні напрямки закордонної та вітчизняної моди.
7. Грим, як мистецтво. Людина як арт-об'єкт.

Мета: полягає в тому, щоб навчити учасників розуміти FACE ART стилі та вміло використовувати їх для створення характерних образів:

- Навчити учасників розпізнавати різні FACE ART стилі та їхні характерні риси.
- Розвивати вміння адаптувати FACE ART до різних стилів та інтерпретувати їх у створенні образів.
- Сприяти творчому підходу учасників до використання FACE ARTу для вираження конкретного стилю та втілення обраного образу.

Завдання:

1. Розгляд популярних стилів FACE ARTу, таких як класичний, модний, тематичний тощо.

— Аналіз ключових рис та особливостей кожного стилю.

2. Обговорення учасників теми: "Стилістика FACE ART"

— Демонстрація та використання технік FACE ARTу для створення стилізованих образів, які характерні для певного стилю (наприклад, ретро, модерн, футуризм тощо).

3. Доповідь студентів за темою на вибір студента

1. "Адаптації FACE ARTу до різних стилів" та "Інтерпретація стилів у різних техніках FACE ART "

— Використання технік FACE ART для інтерпретації певних стилів, зокрема підкреслення ключових рис та елементів стилю у створенні образів.

— Важливість практичних та теоретичних знань для створення стилізованого образу.

2. Аналіз іміджу героя:

— Обираємо літературного або кінематографічного героя. Створюємо грим та зачіску, які найкраще відображають характер та стиль

3. Сучасні напрями FACE ART:

— Вивчаємо актуальні модні тенденції в гриму та зачісці на сучасних подіумах.

— Створити свій варіант модного образу, використовуючи ці тенденції.

4. Обговорення та творче завдання. Вистава: "Герой в різних образах":

— Оберіть героя та створіть грим для нього в різних образах (робочий, вихідний, весільний тощо).

— Реалізуйте ці образи під час невеликого "сценічного" виступу.

5. Рекламний образ:

— Виберіть продукт або бренд, який вам подобається.

— Створіть образ, який ідеально підходить для реклами цього продукту.

6. FACE ART для фотосесії:

— Проведіть фотосесію з використанням різних гримів та образів.

— Оберіть тему (наприклад, "денний лук", "вечірній гламур", "екзотичний стиль") та створіть образи, які пасують до цієї теми.

7. Маскарадний образ:

— Підготуйте грим і образ для маскарадного вечора.

— Зверніть увагу на те, як ви можете креативно використовувати грим для створення загадкового або фантастичного образу.

8. Обговорення та взаємна оцінка результатів

— Групова обговорення виконаних завдань та обмін досвідом щодо створення різних стилів у гримі.

— Взаємне оцінювання та визначення ефективних технік роботи з обраним стилем.

9. Підготовка портфоліо. Зберіть свої кращі роботи в області FACE ARTу в одному портфоліо.

— Додайте кожному образу короткий опис, що визначає його стиль та концепцію.

10. Презентація результатів та обговорення вибраних стилів та їхніх характерних особливостей. Створення портфоліо.

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт

Характерні образи у face art належать до найбільш складних і різноманітних. Це можуть бути грими з яскраво вираженими рисами характеру, історичні та портретні, фантастичні й казкові. Контрольна робота є підготовчим етапом до створення подібного гриму на практичних заняттях і показує, наскільки студент готовий до його реального втілення.

Для виконання завдання обираються лише грими з чітко вираженою рисою характеру. Не варто зупинятися на узагальнених варіантах на кшталт «злий», «добрий» та «хитрий» тощо. Набагато доцільніше працювати над образом конкретного персонажа з відомих п'єс української чи зарубіжної класики.

Важливо пам'ятати, що знайти правильний грим, який розкриває сутність ролі, неможливо одразу. Для цього потрібна попередня підготовка, і саме вона повинна відобразитися у контрольній роботі. Перед початком роботи необхідно вивчити епоху, зібрати іконографічний та ілюстративний матеріал (листівки, репродукції, портрети, ескізи, журнальні вирізки тощо), продумати головні риси образу, зрозуміти світосприйняття персонажа та його ставлення до оточення.

Основним орієнтиром для пошуку образу є сам твір. Зазвичай автори вказують лише основні риси – вік, професію, іноді зовнішні деталі. Але навіть найменші ремарки допомагають правильно розкрити характер. У створенні гриму обов'язково потрібно враховувати всі «запропоновані обставини»: місце та час дії, здоров'я, соціальне становище, національність, професію, темперамент і навіть звички персонажа.

При цьому вказівок автора завжди недостатньо. Тому важливим є збір додаткових матеріалів, особливо для п'єс, що належать до іншої епохи. Великий внесок у пошуки гриму роблять твори живопису й скульптури, які яскраво відтворюють дух часу та соціальні типи людей. Однак найціннішим джерелом натхнення залишається саме життя з його різноманітним обличчям і характерів. Тому

студентам рекомендується створювати власні альбоми з фотографіями, замальовками та вирізками для подальшої роботи.

Характерні грими можуть бути як реалістичними, так і більш театралізованими чи навіть сатиричними. На їхню стилістику впливають жанр і стиль п'єси. Наприклад, у творах Гоголя персонажі настільки типізовані (Хлестаков, Манілов, Собакевич), що їхні грими можуть містити легке перебільшення, але без карикатурності. Натомість герої потребують максимально правдивих і реалістичних рішень. У трагедіях Шекспіра чи Шиллера, а також у комедіях Мольєра чи Гольдони допускається більша умовність і театральність.

Важливим фактором є й ваше власне бачення образу: акцентуючи різні риси характеру, ви можете створити зовсім різні варіації зовнішності персонажа.

У контрольній роботі слід надати розгорнуту характеристику обраного гриму, описати художні й структурно-об'ємні прийоми, зазначити використання перук, борід чи інших пастижерних елементів. Бажано додати ескіз або замальовку майбутнього гриму, а ще краще – фото вже виконаної роботи, адже саме на світлинах добре видно всі деталі та можливі помилки.

Персонажі п'єс, що рекомендовані для контрольних робіт

З класичного українського репертуару:

Котляревський І. "Наталка Полтавка" - Возний, Виборний

Шевченко Т. "Назар Стодоля" - Гнат

Тобілевич І. "Безталанна" - Свати, Степан, Ганна, Варка, Софія

Кропивницький І. "По ревізії" - Старшина, Писар, Гараська, Риндичка Квітка-

Основ'яненко Г. "Сватання на Гончарівці" - Стицько

Куліш М. "Дев'яносто сім" - Ларіон, Арина, Ліза

Карий К. "Мартин Боруля" - Боруля, Степан, Націєвський Старицький М. "За двома зайцями" - Голохвастов, Проня

Корнійчук І. "Богдан Хмельницький" - Богун, Кривонос, Кисель, Зося, Варвара, Соломия

Гоголь М. "Сорочинська ярмарка" - Хивря, дяк

Українка Л. "Камінний господар" - Донна Анна, командор, Дон Жуан

З класичного зарубіжного репертуару:

Шекспір У. "Дванадцята ніч" - Сер Ендрю, Том Белг. "Макбет" - Макбет

Шоу Б. "Цезарь та Клеопатра"

Мольєр Ж. "Витівки Скопена" - Оргоній

Шерідан "Дуенья" - Клара, Дон Пабло, Мендоса

Шилер "Коварство та любов" - Вурм, Президент, фон Кальб, леди Мильфорд

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва	Кількість годин	
		д	з
1.	Опрацювати 1 розділ книги Гуськова С. "Мистецтво гриму".	4	10
2.	Опрацювати 2 та 3 розділи книги Гуськова С. "Мистецтво гриму".	5	8
3.	Вивчити особливості національного гриму стародавніх єгиптян, вавілонян, греків, римлян на основі їх портретних та живописних зображень (папірус, вази, скульптури). На основі опрацьованого матеріалу підготуватися до семінарського заняття.	5	6
4.	Вивчити особливості національного гриму східних народів (тунгусів, китайців, японців) на основі живописних зображень та кінострічок.	4	6
5.	Опрацювати книгу Елдрідж Л. "Писана краса. Історія макіяжу".	8	6
6.	Опрацювати книгу Шатохіна І. "Грим у театрі та кіно". На основі опрацьованого матеріалу підготуватися до семінарського заняття.	10	10
7.	Переглянути вистави Харківських театрів і дати аналіз гриму акторів з урахуванням історичного контексту.	6	12
8.	Вивчити особливості застосування косметики різних історичних епох на основі живописних портретів.	6	14
9.	Знайти приклади скульптурно-об'ємного та живописного гриму в театрі та кіно. На основі опрацьованого матеріалу підготуватися до семінарського заняття.	10	15
Усього:		60	80

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Навчання та виконання самостійних робіт не лише відбудовує технічні навички, але і розвиває ключові аспекти творчості та самовираження. Це важливо з численних причин:

- 1. Творчий розвиток.** Створення власних образів та експерименти з **FACE ART** розкривають творчий потенціал студентів, дозволяючи їм виражати свою унікальну індивідуальність.
- 2. Розвиток критичного мислення.** Виконання самостійних робіт сприяє розвитку аналітичних та критичних мислительських навичок. Студенти навчаються оцінювати свою роботу, виділяти позитивні аспекти та визначати напрямки подальшого вдосконалення.
- 3. Індивідуалізація.** Процес створення образів за власними ідеями дозволяє студентам виявити свої сильні сторони, визначити власний стиль та підходи у гримувальному мистецтві.
- 4. Художня визначеність.** Виконання робіт, які враховують художні аспекти, дозволяє студентам розуміти галузь як професійні гримери, а також як творчі митці.
- 5. Взаємодія та обговорення.** Використання самостійних робіт як інструмента для обговорення та взаємодії стимулює обмін досвідом між студентами, що веде до більш широкого розуміння гриму як мистецтва.
- 6. Віддзеркалення прогресу.** Створення портфоліо, що включає самостійні роботи, дозволяє студентам відстежувати свій особистий прогрес та слугує важливим інструментом для подальшого навчання та кар'єрного розвитку.

Методичні рекомендації для студентів:

1. Тематичне дослідження:
 - Детально вивчіть тему своєї самостійної роботи.

- Поглиблене розуміння теми допоможе вам ефективно втілити концепцію у сценічному образі.
2. Вибір індивідуальності:
- Знаходьте особистий підхід до теми та розглядайте її крізь призму власних ідей та вираження.
 - Створіть образ, який відзначатиметься вашою творчою індивідуальністю.
3. Експерименти та практика:
- Не бійтеся експериментувати з різними техніками та кольорами.
 - Практичне використання різноманітних прийомів розвиває ваші художні навички.
4. Самоконтроль та критичне мислення:
- Регулярно перевіряйте свою роботу, враховуючи деталі та загальний вигляд.
 - Розвивайте критичне мислення, аналізуючи, як ви можете покращити свою роботу.
5. Комерційна та художня перспектива:
- Залучайте обидві сторони візуальної концепції створення образів — комерційну та художню.
 - Вивчіть, як створити гармонійний образ, що відповідає задачам як професійного художника, так і митця.
6. Подальший розвиток:
- Визначайте області для подальшого вдосконалення та розвитку.
 - Встановлюйте нові цілі та завдання для самостійного розвитку у FACE ART мистецтві.
7. Взаємодія та обговорення:

- Долучайтесь в обговорення своєї роботи з колегами та викладачами.
- Взаємообмін досвідом допоможе розширити свій погляд та здобути нові ідеї.

8. Терміновість та планування:

- Плануйте свій час ефективно, дотримуючись термінів виконання робіт.
- Створення розкладу допоможе уникнути тимчасових труднощів та стресів.

З цими рекомендаціями ви зможете максимально використовувати свій творчий потенціал під час самостійних робіт з FACE ART мистецтва.

Отже, виконання самостійних робіт в FACE ART мистецтві є ключовим елементом для вдосконалення технічних та творчих навичок студентів, сприяє їхньому особистісному розвитку та готовності до професійної діяльності в цій галузі.

8. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Які з перелічених факторів впливають на формування соціокультурної ідентичності через грим?

- a) Медійні впливи
- b) Історичний контекст
- c) Географічне походження
- d) Особисті уподобання

2. Який аспект гриму відображає його роль у здійсненні соціокультурної ідентичності?

- a) Експресія креативності
- b) Створення артистичних образів
- c) Виклик емоцій та настрою
- d) Підкреслення фізичних рис

3. Яка з наведених характеристик відображає роль гриму усвідомленні соціокультурної ідентичності?

- a) Створення модних трендів
- b) Вираження індивідуальних цінностей
- c) Покращення самооцінки
- d) Забезпечення функціональності

4. Яка з наведених характеристик відображає роль гриму у формуванні естетичних цінностей в культурі тілесності чоловічого образу?

- a) Вираження індивідуальності
- b) Покращення зовнішнього вигляду
- c) Виклик емоцій та настрою
- d) Створення артистичних образів

5. Яка соціокультурна функція може бути відображена через мистецтво гриму в культурі сакралізації?

- a) Вираження індивідуальності
- b) Підкреслення соціального статусу
- c) Покращення фізичного здоров'я
- d) Символічне вираження святості

6. Яка соціокультурна функція може бути виконана гримом у контексті соціокультурної адаптації?

- a) Підкреслення соціального статусу/культурної традиції
- b) Вираження індивідуальності
- c) Створення модних трендів
- d) Виклик емоцій та настрою

7. Яка з наведених характеристик відображає роль гриму у формуванні соціальної ідентичності?

- a) Вираження індивідуальності та приналежності до певної групи
- b) Покращення фізичного здоров'я
- c) Створення модних трендів
- d) Виклик емоцій та настрою

8. Який період історії макіяжу характеризується використанням естетики блідості та контрасту між кольорами?

- a) Бароко
- b) Відродження
- c) Романтизм
- d) Рококо

9. Які кольори використовувалися у гримуванні епохи бароко?

- a) Яскраві та насичені кольори
- b) Пастельні відтінки
- c) Чорний та темні кольори
- d) Контрастні комбінації кольорів

10. Яка художниця вперше використала прийоми гриму в мистецтві фотографії?

- a) Саллі Манн
- b) Шерон Джексон
- c) Кікі Смітс
- d) Сінді Шерман

11. Який період історії макіяжу характеризується рясним використанням білої пудри, нафарбованих вій білим кольором та специфічною підводкою очей?

- a) Античність

- b) Відродження
- c) Бароко
- d) Рококо

12. Яка культура Стародавнього Світу відома використанням глітеру та масивних прикрас у гримуванні?

- a) Давній Єгипет
- b) Стародавня Греція
- c) Римська імперія
- d) Месопотамія

13. Який матеріал використовували стародавні єгиптяни для створення підводок для очей?

- a) Олія
- b) Віск
- c) Рослинні пігменти
- d) Мінеральна пудра

14. Який косметичний предмет був найбільш популярним у давньогрецькому макіяжі представників усіх верст населення?

- a) Помада для губ
- b) Туш для вій
- c) Рум'яна
- d) Пудра для обличчя

15. Якій культурі Стародавнього Світу приписують винахід помади для губ?

- a) Стародавня Греція
- b) Римська імперія
- c) Давній Єгипет

d) Месопотамія

16. Яке природне джерело використовували стародавні римляни для отримання червоного пігменту в макіяжі?

- a) Кармін
- b) Куркума
- c) Індиго
- d) Хна

17. Які прийоми гриму використовувались у стародавній Греції для створення високого лобу?

- a) Використання світлих тіней
- b) Застосування контурного макіяжу
- c) Нанесення тонких чорних ліній
- d) Заплетення волосся в складні зачіски

18. Яким стилем гримування відрізнялася македонська культура у Стародавньому Світі?

- a) Стель "Клеопатра"
- b) Стель "Афродіта"
- c) Стель "Олександр"
- d) Стель "Гортачка"

19. Яка функція гриму вважається первинною в обрядах та ритуалах первісної людини?

- a) Символізація відношення до природи
- b) Приховування особистості
- c) Захист від злих духів
- d) Вираження соціального статусу

20. Які матеріали використовували первісні люди для гримування?

- a) Трави та лікарські рослини
- b) Кольорові піскові суміші
- c) Кров тварин та рослинні соки
- d) Глина та натуральні фарби

21. Які символічні зображення на початку імітували у гриму первісної людини?

- a) Сонце та місяць
- b) Тварини та птахи
- c) Рослини та квіти
- d) Абстрактні геометричні форми

22. Які основні кольори мали символічне значення у гриму первісних людей?

- a) Червоний та чорний
- b) Зелений та синій
- c) Жовтий та оранжевий
- d) Білий та сірий

23. Якою магічною рисою (для чого) наділяли малюнки по тілу первісні люди, коли виконували обряд спілкуванням з духами предків?

- a) Захист від злих духів
- b) Представлення людини духовним силам
- c) Посилення енергії в ритуалі
- d) Вираження поваги до предків

24. Який персонаж японського класичного театру носить ім'я "кабуку" та характеризується яскравою грим-маскою?

- a) Самуріл
- b) Гейша

- c) Сумоїст
- d) Нохач

25. Яка китайська форма класичного театру використовує специфічний грим з червоними обрамленням навколо очей?

- a) Байхуа
- b) Пекінська опера
- c) Театр “Кабукі”
- d) Театр “Но”

9. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙ

1. Організація робочого місця face-artist'а та специфічні інструменти. Техніка безпеки у творчому процесі.
2. Гігієна у face art. Правильний догляд за шкірою та контроль терміну придатності косметичних засобів.
3. Ескізування образу: методи роботи з ескізом та підготовка до практичного виконання.
4. Жанри та стилі face art: від класичного гриму до креативного боді-арту.
5. Основи колористики. Кольорові схеми у художньому розписі обличчя та гримі.
6. Анатомічні основи: будова кісток і м'язів обличчя як база для face art.
7. Мімічні композиції в face art: передача емоцій (радість, сум, гнів) засобами гриму.
8. Візуальна “корекція” обличчя і тіла: візуальна зміна форми обличчя та його деталей (ніс, очі, губи, брови, підборіддя).
9. Віковий грим: створення образів дитячого, молодого та старечого обличчя.
10. Робота з пропорціями: face art для повного та худого обличчя.
11. Расові та етнічні образи: особливості створення з урахуванням культурного контексту.

12. Портретний та історичний образ: техніки відтворення реальних та відомих образів.
13. Візуальний образ у балеті та опері: специфіка сценічного гриму.
14. Face art у цирку та мюзиклах: яскраві й ефектні образи для видовищних жанрів.
15. Face art у створенні сценічного образу артистів естради.
16. Анімалістичний face art: робота над образами тварин у театрі та кіно.
17. Казковий і фантазійний face art: техніки створення образів поза реальністю.
18. Роль face art у театральному образотворенні. Характерний грим у сучасному прочитанні.
19. Тематичні образи з фольклорними мотивами.
20. Портретний грим: від фотографічної точності до стилізації.
21. Спецэффекти у face art: створення ран, шрамів, хворобливих проявів.
22. Об'ємно-скульптурний грим: робота з пластичними матеріалами.
23. Face art у кіно: специфіка роботи з гримом для зйомок.

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Етапи розвитку гримувального мистецтва.
2. Поняття «грим» та «косметика». Перші згадки.
3. Значення обрядового гриму.
4. Історія бойового розфарбування.
5. Національний грим індіанців.
6. Косметика і парфумерія Стародавнього Єгипту. Ідеали краси.
7. Канони краси Стародавньої Греції. Роль гриму в давньогрецькому театрі.
8. Косметичні засоби Стародавньої Месопотамії. Національні особливості ассирійців та вавилонян.
9. Основні досягнення у сфері косметології та макіяжу Стародавнього Риму. Грим в давньоримському театрі.

10. Грим у театрі «Кабукі».
11. Грим у театрі «Катхакалі».
12. Макіяж та зачіска гейші.
13. Мистецтво прикрашання тіла в Індії. Значення бінді та махенді.
14. Грим у Середньовічному театрі. Засоби догляду за обличчям і тілом.
15. Історія масок «Комедії дель арте».
16. Естетичні ідеали доби Відродження. Популярні косметичні засоби.
17. Мистецтво гриму XVII ст. в країнах західної Європи.
18. Семіотичний аспект та значення “мови мушок”.
19. Естетичні ідеали краси XVIII- XIX ст. Декоративна та лікувальна косметика.
20. Реформи в гримувальному мистецтві кін. XVIII- поч. XIX ст..
21. Еволюція стилістичних напрямів та канонів краси XX ст..
22. Естетичні ідеали XXI ст.. Грим як складова масової та повсякденної культури. Сучасні функції гриму.

11. СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

АЛІГНІН - м'який білий пресований папір для зняття гриму з обличчя.

АНГРУАЗ - мастика для замазування брів.

АТАНДЕ - метод закріплення монтюру на болванці нитками.

АЦЕТОН - хімічний розчин. Використовується як засіб для очистки від лаку, від усіх видів наклейок.

БАКАН - темно -червона гримувальна фарба.

БЛИЛА - косметичний засіб білого кольору. Буває рідинним та сухим.

БЛИСК - косметичний засіб, який має перламутровий окрас. Використовується для очей, губ, щік.

БОЛВАНКА - прилад для постижерської справи, який має форму голови, підборіддя.

БРИЛІАНТИН - косметичний засіб для укладки волосся.

БУКЛІ - різновид елементів зачіски у формі коротенької трубки. Застосовується у зачісках.

ВАЛІК - пристосування для зачіски. Має різні форми. Виготовляється з крепе, бархату, поролону та інших матеріалів.

ВІДТІНЮЮЧИ ФАРБИ - у гримувальній коробці 9 кольорів, які використовуються у змішанні з загальним тоном та один з одним.

ГРИМ - (від фр. grime - "забавний старий").

1. Мистецтво змінення зовнішності актора за допомогою спеціальних фарб, наклеювання борід, усів, перук, вій та інших постижерських виробів.

2. Гримувальні фарби та інші прилади для гриму.

ГРИМ ВІКОВИЙ - художнє відображення віку актора за допомогою гримувальних фарб (гриму), наліпок, наклейок, перук та іншого.

ГРИМ НАЦІОНАЛЬНИЙ - грим різних національностей, рас. Виконується за допомогою гривальних фарб, наліпок, перук.

ГРИМ КАЗКОВИЙ, ПОРТРЕТНИЙ - створюється за допомогою ескізів, ілюстрацій.

ГРИМЕР - робітник театру, спеціаліст з гриму, який допомагає актору гримуватися, а також виготовляє перуки, бороди, вуса, шиньйони, накладки.

ГРИМУВАЛЬНА КОРОБКА - складається з 9 фарб "чистого" кольору та 3 фарби загального тону.

ГУБКА - м'який остов тварини (низького багатоклітинного), який добре всмоктує рідину. Може бути виготовлена з резини чи синтетичного матеріалу. акторами та гримерами для розподілення загального тону на обличчі, та покриття морилкою відкритих частин тіла.

ГУМОЗ - тверда речовина, яка використовується в гримувальній справі для виліплювання об'ємних частин обличчя (носу, підборіддя, надбрівних дуг), різної форми, що необхідна для створення образу.

ДЕРМАКОЛ - рідинна пудра рожевого кольору чи кольору засмаги.

ЖИВОПИСНИЙ ПРИЙОМ - робота по гриму з фарбами, які надають ілюзію об'єму.

ЖИРОВА ОСНОВА - різновид косметичних олій, розріджувач жирних гримувальних фарб, який використовується для зняття гриму та як основа для загального тону.

ЖИРОВІ ФАРБИ - гримувальні фарби, які мають в своїй основі жир.

ЗАВИВКА - засіб придання волоссю вид завитості, може бути різним: холодний, гарячий, хімічний.

ЗАГАЛЬНИЙ ТОН - загальний колір шкіри та рум'ян у гримувальній коробці, є 3 загальних тону № 1, 2, 4.

ЗАЖИМ - прилад для укладки волосся, зачіски, виробляється з рідини, полістелену, фібри.

ЗОНА - мережа для поділення волоссяного покриву: скроневі, лобні, маківка.

КАРМІН - світло - червона гримувальна фарба.

КАУФЮР - (від фран. в перекладі - перукар.) Висококваліфікований художник - перукар.

КЛЕЙ (САНДАРАЧНИЙ ЛАК) - застосовується для приклеювання рослинності на обличчі: борід, вусів, бакенбард, вій а також перук з лобом.

КОСМЕТИКА - (від грец. *cosmeo* - мистецтво прикрашати.) Буває лікувально - профілактична, декоративна. Косметикою називають також засоби, які використовують для догляду за шкірою обличчя, шиї, рук.

КРЕМ - будь - яка мазка суміш, яка використовується для нанесення на обличчя, руки. Це ароматичні суміші жирів, емульсій, суспензій. Класифікуються на жирові, емульсійні, суспензійні, тональні та інші.

КРЕПЕ - постижерні вироби, які мають вид плетіння. Це матеріал для виготовлення борід, усів, бакенбард.

ЛАК ДЛЯ ВОЛОССЯ - косметичний засіб для зберігання зачіски.

ЛАКІВКА (ЛАЧНИЦЯ) - прилад для роботи з гримом, склянка з пензликом, яка наповнена клеєм, лаком.

ЛІНІЯ "СКОРБОТИ" - термін косметологів. Ознака увядання шкіри, який виявляється з віком - носогубні зморшки, обвислі щоки, опущені кутки рота.

МАКІЯЖ - прикрашення обличчя за допомогою "сухих фарб" (помада, туш, маскара, тіні).

МАСКА - має 2 значення:

1. Косметична процедура догляду за шкірою.
2. Засіб для захисту обличчя. Виготовляється з бархату, шовку, картону та ін.

МАСКАРА - засіб для підведення брів, вік і вій. Застосовується як у декоративній косметиці так і у гримі.

МАСКУВАЛЬНА ПАСТА - засіб для приховання межі перуки.

МЕЙК - АП - (від англ.) - підфарбовування обличчя.

МІМІЧНІ ЗМОРШКИ - термін косметологів. Проявляється від звичок хмуритися, зморщувати лоба, носа, губ та ін.

МОНТЮР - основа постижерського виробу. Виготовляється з тюлю, газу, мадеполаму.

МОРИЛКА - родинна фарба різного кольору. Для фарбування окремих частин тіла.

НАКЛАДКА - волосяний виріб. Може бути чоловічій чи жіночій.

НАКЛЕЙКА - "рослинність" обличчя: вуса, вії, бакенбарди, брови, бороди різних видів та форм.

НАЛІПКА - зміна деталі в обличчя за допомогою об'ємних деталей: з гумозу, вати, поролону та інших матеріалів.

НЕПОГОЛЕННІСТЬ - природна та штучна. Штучна створюється різними засобами: з крепе, з стриженого волосся, за допомогою гримувальних фарб.

ОЛІВЦІ КОСМЕТИЧНІ (КОЛЬОРОВІ) - косметичний засіб для підводки губ, вій, брів, очей.

ОХРА - у гримі фарба жовтого кольору.

ПЕНЗЛИК - інструмент гримера, різний за формою та матеріалами (колонок, білка).

ПЕРУКА - накладні волосся з певною зачіскою. Бувають побутові та театральні.

ПЕРУКА ЖІНОЧА - дамські перуки імітуючи жіночу зачіску, яка потрібна за образом.

ПЕРУКА ІСТОРИЧНА - перуки, які носили в різні епохи: алонжеві, пудренні, "пудель", "грива лева" та ін.

ПЕРУКА ЧОЛОВІЧА - різновид чоловічих перук класифікуються на прості, складні та характерні.

ПЕРУКА ХАРАКТЕРНА - перука з яскраво виразними особливостями: лисий, казковий, комічний та ін.

ПЛАСТИЧНІ ДЕТАЛІ - використовується для зміни форми обличчя, носу, лоба, щік, підборіддя.

ПОМАДА - косметичний засіб, фарба для підмальовування губ.

ПОСТИЖ - (від фран .неприродній) - має кілька значень: 1. Робота зі зрізаним волоссям. 2. Вироби з волосся.

ПРОБА ГРИМУ - робота з знаходженням зовнішнього образу за допомогою фарб, постижерських виробів, елементів костюму.

ПУДРА - косметичний засіб різного кольору та виду (порошок, рідина, крем).

РОЗТУШОВКА - паперова паличка для гримування.

"РОСЛИННІСТЬ" - різної форми і кольору вуса, вій, бороди, бакенбарди.

РУМ'ЯНА - косметичний засіб для підмальовування обличчя. Бувають сухі, жирні, компактні.

СКУЛЬПТУРНО - ОБ'ЄМНИЙ ПРИЙОМ - використання у роботі з гриму, наклейок, наліпок.

ТАМБУРОВКА - прикріплення волосся спеціальним крючком до матеріалу при виробі постижу.

ТІНІ - косметичні фарби, які використовуються при підмальовуванні обличчя. Бувають рідинні, у тубах, компактні, порошок.

ФАРБИ - (у гримі) - жирові, рідинні, сухі, водяні, порошковообразні у флаконах, тубах, коробках.

ФАРБИ "ТЕПЛОГО ТОНУ" - фарби червону спектру (червоні, помаранчеві, жовті).

ФАРБИ "ХОЛОДНОГО ТОНУ" - фарби синього спектру (сині, фіолетові, блакитні).

ШИНЬОН - (від фран.) - постижерський виріб на тюлі чи матеріалі, який слугує добавкою до власного волосся.

ШРАМ - слід від рани на шкірі (колотий, різаний, рваний). Штучний шрам відтворюється за допомогою гримувальних фарб, колодію.

ЩПЦІ ПЛОЙКИ - різновид перукарських щіпців. Бувають одне-, двох- та трьох-жолобкові.

ЕКСЕЛЬСІОР - тонкий прозорий матеріал для роботи з гриму.

ЕМУЛЬСІЯ - косметичний засіб, який складається з кількох не змішуваних рідин.

Наприклад - вода + олія.

12. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою рубіжних етапів контролю у формі усного опитування та практичного виконання тем курсу. Оцінка залежить від якості виконання завдань самостійної роботи студентів.

Завданням оцінювання є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності опанувати пластичну техніку вправ та довести її до автоматичного виконання.

Студент повинен вільно орієнтується в поняттях дисципліни, а також застосовувати їх практично; безпомилково виконувати гримувальні схеми; правильно виконати практичні завдання; вміти самостійно відпрацьовувати техніки; легко виконувати нові режисерські завдання, не втрачаючи техніки виконання.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «FACE ART I СЦЕНІЧНИЙ ОБРАЗ: ВІЗУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ У КОНТЕКСТІ РЕЖИСЕРСЬКОГО ЗАДУМУ» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової кредиту та включає: а) систематичне відвідування занять; б) активність роботи на практичних заняттях; в) вчасне виконання завдань; г) успішні результати тренінгу, г) оцінки за відповіді на заняттях, д) оцінки за виконання всіх завдань самостійної роботи; е) якість виконання техніки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Робочі програми та силабус	1-9
2	Точки бездротового доступу до мережі Інтернет.	1-9
3	Презентації/відеоматеріали	1-9
4	Аудиторія (спеціальний гримерна для занять оснащена дзеркалами, гримувальними столами та стільцями та теплою водою)	1-9
5	Палетка театрального гриму (за кількістю студентів у групі).	1-9
6	Серветки, спонжі, пензлі, вата, рушники, розтушовки, театральна пудра, пастижерські вироби.	1-9

14. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грим : навч.-метод. матеріали з курсу для студ. ф-ту театр. та кіно-, телемистецтва / Харків. держ. акад. культури, Каф. режисури ; [уклад. Медведєва В. В.]. Харків : ХДАК, 2007. 26 с.
2. Елдрідж Л. Писана краса. Історія макіяжу. Київ : ArtHuss, 2018. 240 с.
3. Кікоть А. Щербань А. Естетика гриму в сценічних образах традиційного театру Японії кабукі // Fine Art and Culture Studies. 2025. Вип. 1. С. 356–362. DOI: 10.32782/facs-2025-1-51.
4. Малярчук К. Г. Грим і маска як структурні складники сценічного образу = Makeup and mask as structural components of the stage image // Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; [редкол.: О. Безручко (гол. ред.) та ін.]. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2021. Вип.

45. С. 191–198.

5. Малярчук К. Г. Мистецтво гриму: соціальний міф та соціальна стратифікація // *Культура і сучасність : альманах / М-во культури та інформ. політики України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистец. ; голов. ред. Герчанівська. Київ : Міленіум, 2021. № 1. С. 121–126. Бібліогр.: 8 назв.*

6. Медведєва В. В. Грим як заключний етап роботи актора над роллю // *Соціально-гуманітар. вісн. : зб. наук. пр. [Харків], 2014. Вип. 11. С. 141–147.*

7. Медведєва В. В. Пошуки характерності в гримі як умова створення цілісного художнього образу / В. В. Медведєва // *Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, [Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; редкол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.] ; за заг. ред. В. М. Шейка. Харків, 2010. Вип. 31. С. 193–199.*

8. Момчилова А. Колір як образотворчий засіб гриму // *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Рівне : РДГУ. 2018. Вип. 28. С. 294–299.*

9. Шаркіна А. Художня структура тематичного жіночого образу з фольклорними мотивами: етапи створення // *Art and design. 2020. №2. С. 147–157.*

Додаткова

10. Бойко Т. А. Маска в українському театральному мистецтві: національні естетико-художні параметри // *Сценічне мистецтво: домінуючі проблеми художньо-творчих процесів : матеріали Всеукр. наук. конф., 22 квіт. 2021 р. Київ : КНУКіМ, 2021. С. 179–182.*

11. Кравченко З. Дослідження елементів африканської естетики художником-гримером для її втілення в театрі та кіно // *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво : наук. журн. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; редкол.: О. Безручко, І. Гавран, А. Медведєва [та ін.]. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2019. Т.*

2, № 1. С. 24–32.

12. Малярчук К. Г. Особливості використання гриму в українському театральному мистецтві // Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. Київ, 2019. Вип. 40. С. 45–50.

13. Малярчук К. Г. Грим як об'єкт наукової рефлексії // Культура і сучасність : альманах. 2019. № 1. С. 283–287. Бібліогр. в кінці ст.

14. Медведєва В. В. Взаємозв'язок візуальних складових сценічного образу // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24-25 квіт. 2014 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Нац. акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. Харків, 2014. С. 174–175.

15. Медведєва В. В. Грим і трансформація образу в сценічному мистецтві // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття. У 2 ч. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 22-23 квіт. 2010 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. Харків, 2010. Ч. 2. С. 55–56.

16. Медведєва В. В. Сучасні вимоги до театального гриму: основні фактори // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 19-20 квіт. 2012 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Акад. мистец. України, Ін-т культурології, Упр. культури і туризму Харк. обл. держ. адмін. ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. Харків, 2012. С. 202–203.

17. Медведєва В. В. Семіотичний аспект мистецтва гриму // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка ; редкол.: В. М. Шейко, М. В. Дяченко, З. І. Алфьорова [та ін.]. Харків : ХДАК, 2014. Вип. 46. С. 228–235.

18. Момчилова А. Науково-теоретичні засади дослідження гриму в мистецьких

практиках // Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство» : зб. наук. пр. Київ : КНУКіМ, 2018. Вип. 38. С. 259–268.

19. Момчилова А. Грим у модних інноваціях // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, VII(34), I.: 205. Budapest. 2019, Sept. P. 15–17.

20. Проскурякова О. В. Роль гримувального мистецтва в еволюції української кінематографії // Fine Art and Culture Studies: зб. наук. пр. Луцьк. 2024. Вип. 5. С. 191–197. DOI: 10.32782/facs-2024-5-25

21. Проскурякова О. В. Культурологічний та мистецтвознавчий аспекти сценічного макіяжу як художнього засобу естрадного жанру // Вісник Маріупольського державного університету: зб. наук. пр. Київ. 2024 Вип. 28. С. 119–126. DOI: 10.34079/2226-2830-2024-14-28-119-126

22. Шаркіна А. Практики гриму в fashion-інноваціях: специфіка, функції // Art and design. 2020. №3. С. 132–144.

23. Шатохін І. Грим у театрі і в кіно. Київ : Мистецтво, 1971. 172 с.

Інформаційні ресурси

1.Бібліотека Харківської державної академії культури. <http://lib-hdak.in.ua/>

2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>

3.Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>

4.Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

5. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого <http://elib.nplu.org/collection.html?id=61>

6.Безкоштовна електронна бібліотека. Українська книга. <http://ukrknyga.at.ua>

7. Сайт Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. <http://mari.kiev.ua>

Інтернет-ресурси

1. Музей театрального, музичного та кіномистецтва України. Режим доступу : <http://www.tmf-museum.kiev.ua>
2. Аптека-музей м. Львів. Режим доступу: <https://lvivpharmacy.org.ua/>
3. Віртуальний музей. Discover Día de Muertos. Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/>
4. Музей японської традиційної краси “Beni Museum“. Режим доступу: <https://www.isehanhonten.co.jp/museum/>
5. Онлайн-виставка “CEREMONIAL COUTURE” African Ceremonies. (Традиційна мода африканського континенту). Режим доступу: https://artsandculture.google.com/story/lwURhkz9ah_XIQ
6. Онлайн-виставка “Inside the “Khon” activity room” Queen Sirikit Museum of Textiles (Всередині кімнати “Хон”. Індійський традиційний театр.). Режим доступу: https://artsandculture.google.com/story/-_gXR5McC1O9JLA
7. Онлайн-виставка “How to Get Cleopatra’s Makeup Look” (Макіяж Клеопатри). Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/LgVxbYmQoyd1KA>
8. Онлайн-виставка гримувального мистецтва в оперному театрі “Opera Makeup”. Opéra Orchestre national Montpellier Occitanie. Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/KwVBEhXuPmBZLA>
9. Онлайн-виставка “Powder and Patches. Gardiner Museum” (Фарфор для будуару у Європі 18 ст.). Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/qwXhDuGvgnd7Iw>
10. Онлайн-виставка “Women's Rights and Cosmetics” (“Права жінок та косметика”). Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/EQWRDrY73Z21fw>

11. Творча майстерня гримувального мистецтва "Об'єднані Джокондою". Режим доступу: <https://www.youtube.com/channel/UCGFHZH0fMSdwuSF1eOO9hBA>

Навчальне електронне видання

**FACE ART І СЦЕНІЧНИЙ ОБРАЗ: ВІЗУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ У
КОНТЕКСТІ РЕЖИСЕРСЬКОГО ЗАДУМУ**

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів третього (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»,
ОП «Режисура шоу та артпроектів»

Укладач:

Проскурякова Олександра В'ячеславівна,
викладач

В авторській редакції

Комп'ютерний набір О. Проскурякова

Адреса видавця:
ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4
тел. (057)731-13-85. e-mail: nmr-academy@xdak.ukr.education.